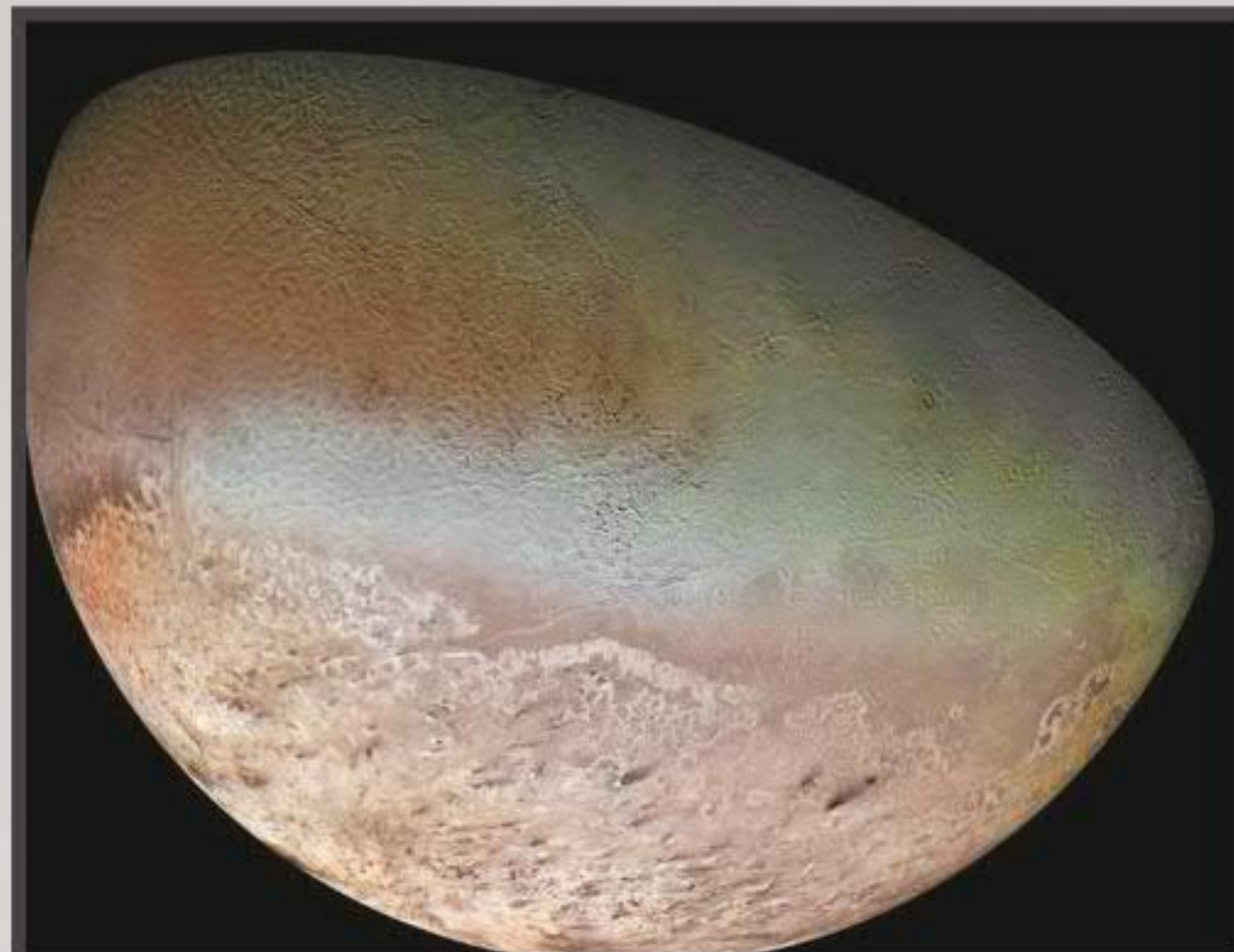


10. ÁLLOMÁS

A NEPTUNUSZ

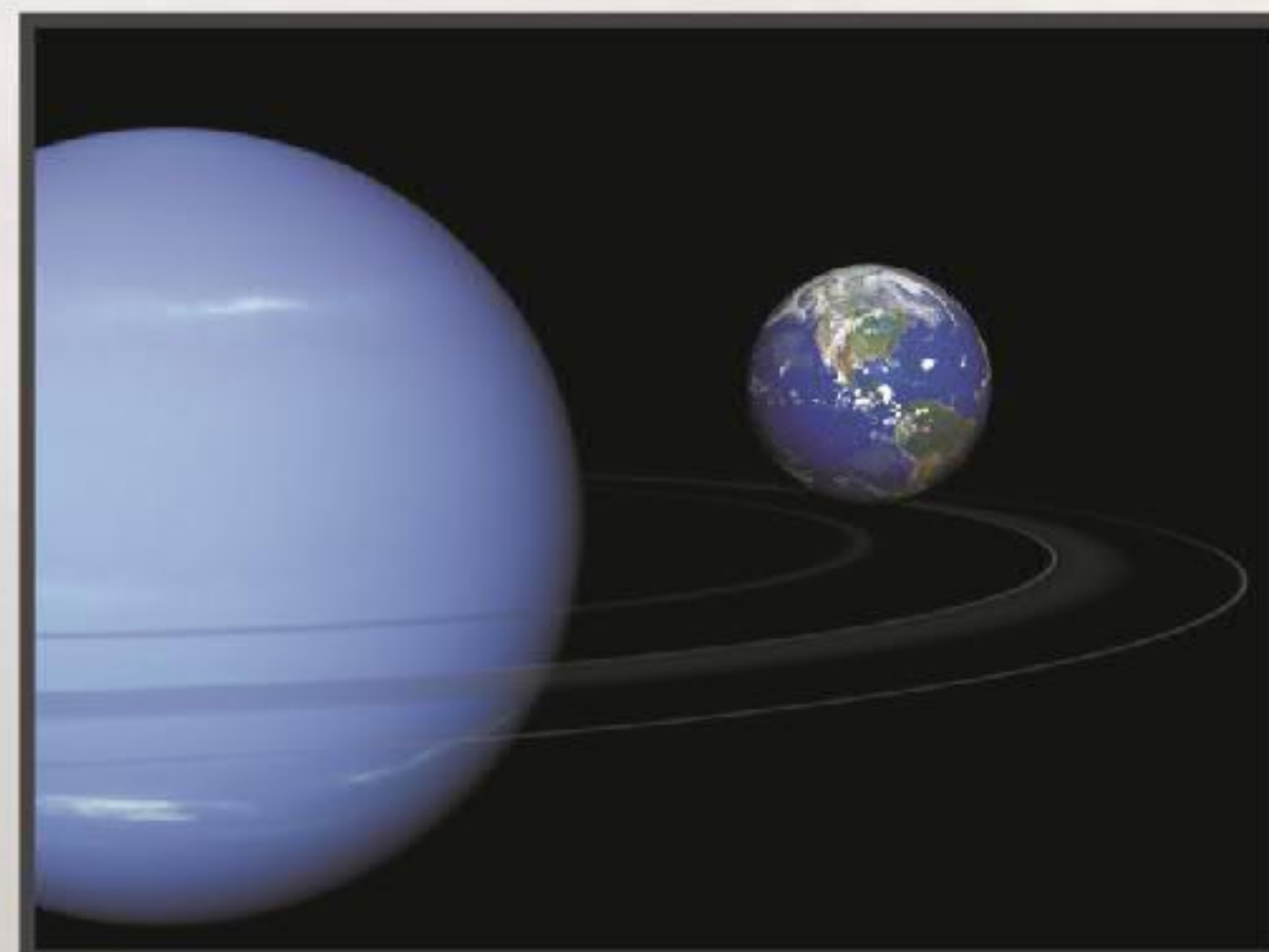
A Neptunusz a Naptól való távolság szempontjából a nyolcadik és egyben az utolsó nagybolygó. Jupiter típusú gázbolygó, nagyságát tekintve a negyedik a bolygók közül. **13 ismert holdja van,** a legismertebb közülük a Triton és a Nereida.



Triton, a Neptunusz legnagyobb holdja
Triton, the largest moon of Neptune

Nevét kék színe miatt a tengerek római istenéről Neptunuszról kapta. Kék színét a légkörben jelenlévő 1-2%-nyi metánnak köszönheti, amely elnyeli a vörös színű sugárzást.

A Neptunusz felfedezése a matematika és az égi mechanika nagy diadala volt. Az Uránusz pályaháborgásaiból gyanították a csillagászok, hogy kell ott lennie még egy bolygónak. John Couch Adams és Urbain Le Verrier számításai alapján Johann Galle 1846-ban, a jelzett helyen meg is találta. S. Drake és C. T. Kowall kutatásai során észrevették, hogy **Galilei már 1613-ban észlelte a bolygót**, amikor az a Jupiterhez nagyon közel tartózkodott. Feljegyzéseiből kiderült az is, hogy észlelte a „csillag” elmozdulását a háttércsillagokhoz képest. Sajnos, nem publikálta a megfigyelését, és így az Uránusz felfedezése Galle érdeme lett.



A Neptunusz gyűrűi a Föld méretarányában
Neptune's rings relative in size to Earth

Légkörében egy, a Jupiter Nagy Vörös Foltjához hasonló óriási vihar dúl. A különbség csak annyi, hogy ennek a színe sötétebb, mint a bolygóé; ezért is kapta a **Nagy Sötét Folt** elnevezést.

Mint a többi óriási gázbolygó, a Neptunusz is rendelkezik négy, igaz, nagyon halvány gyűrűvel. Ezek közül a három fényesebbet a bolygó felfedezőiről nevezték el. A Neptunusz gyűrűi nagyon keskenyek, a legszélesebb is csak 50 km.

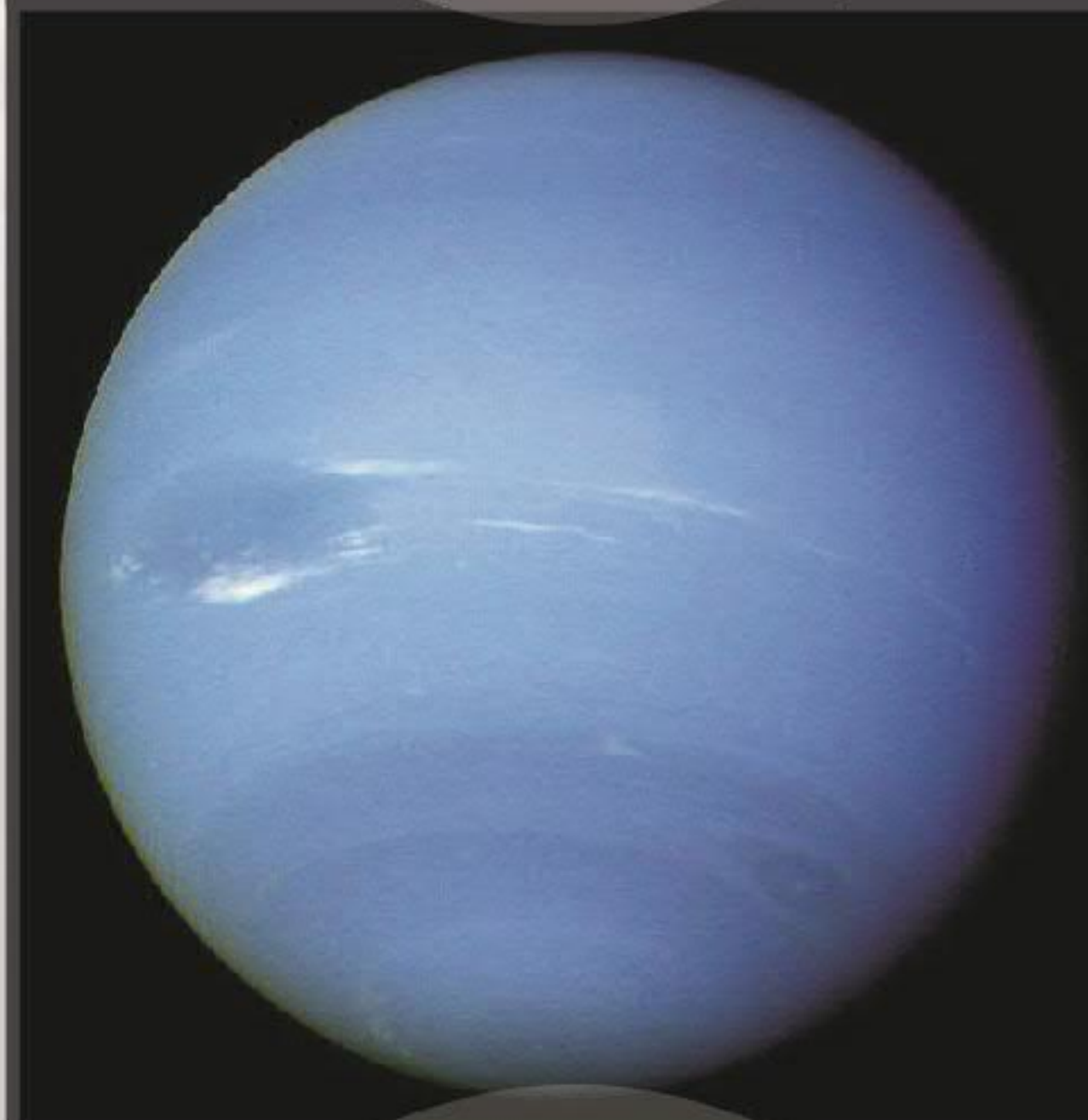
Fodor Antal írása alapján



AZ ÉGITEST FŐ PARAMÉTEREI:

Átmérő: 49.500 km,
a mini Naprendszerben 14,1 cm

Naptól való átlagos távolsága :
4.459.631.500 km,
a mini Naprendszerben 12,7 km



FACT SHEET:

**Diameter: 30 750 miles,
in the mini Solar System: 14.1 cm**

Average distance from the Sun:
2 771 086 500 miles,
in the mini Solar System: 7.9 miles.

10TH STOP

NEPTUNE

Neptune is the eighth planet from the Sun and the outermost planet in the Solar System. It is a Jovian (gas) planet, the fourth largest in size. It has 13 known moons, the best-known being Triton and Nereid.

It was named after Neptune, the Roman god of the seas, due to its blue colour. The blue colour is caused by the 1–2% methane content of the atmosphere, which absorbs red light.



Fantáziakép a Triton felszínéről
a Neptunusszal és a Nappal
Imaginary picture of Neptune and the Sun,
from the surface of Triton

The discovery of Neptune was a great triumph of mathematics and celestial mechanics. The perturbations of the orbit of Uranus made astronomers suspect that there was a planet in that region.

Eventually, Johann Galle discovered the planet in 1846 in the location calculated by John Couch Adams and Urbain Le Verrier. S. Drake and C. T. Kowall noticed that **Galileo had already detected the planet in 1613**, when it was very close to Jupiter. His notes showed that he observed the movement of the "star" compared to background stars. Unfortunately, he did not publish this observation, and thus Galle was credited with discovering Uranus.

There is a massive storm in its atmosphere, similar to the Great Red Spot of Jupiter; the only difference is that this storm is darker in colour than the planet itself, hence its name: **the Great Black Spot**.



A Neptunusz öt nagyobb holdjával
Neptune and five of its major moons

Like the other gas giants, **Neptune also has four rings** – although they are very faint. The three brightest ones were named after the planet's discoverers. Neptune's rings are very thin, with the widest measuring only 50 km.

Based on a text by Antal Fodor



TUDTA-E...

1. A Neptunuszon a felhők 2000 km/órás sebességgel mozognak.
2. A Neptunusz Triton nevű holdjának felszínét megfagyott nitrogén, metán és por keveréke alkotja, mely úgy néz ki, mint a sárgadinnye héja.
3. A Triton valószínűleg egy befogott égitest, mely retrográd irányban kering a Neptunusz körül. Valószínűleg 4 milliárd év múlva olyan közel kerül a bolygóhoz hogy darabokra hullik és egy újabb gyűrűt képez a Neptunusz körül.



DID YOU KNOW?

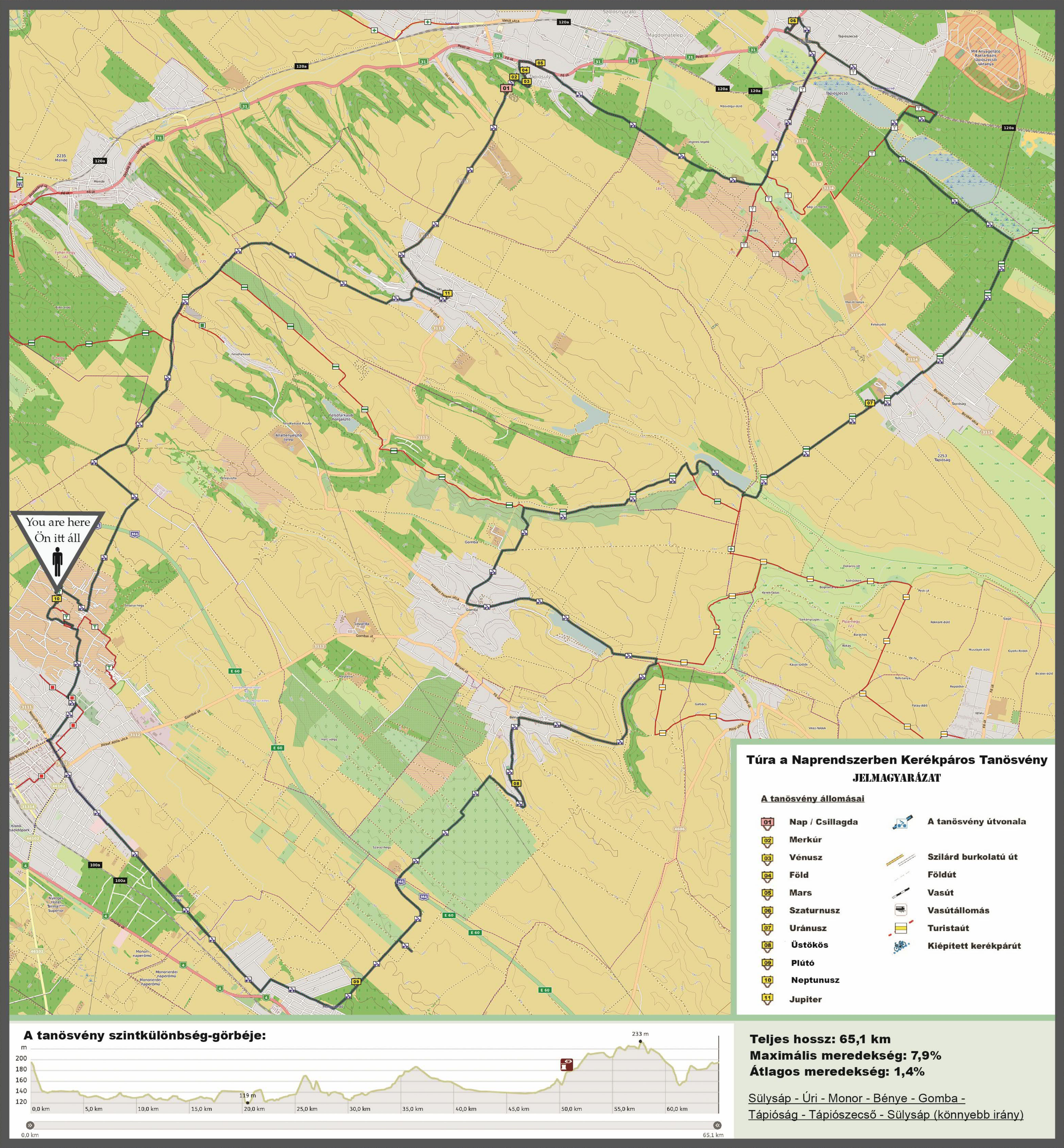
1. Clouds on Neptune pace at a speed of 1250 miles an hour.
2. The surface of Neptune's moon, Triton, is covered by a mixture of frozen nitrogen, methane and dust, giving it a resemblance of muskmelon peel.
3. Triton is likely to have been captured by Neptune, which it orbits in retrograde motion. In about 4 billion years Triton will probably get so near its planet that it will fall into pieces and become another one of its rings.

A MONORI PINCEFALU

A monori **szőlőtelepítések 1446-tól datálhatóak**, amikor az egri káptalan birtokába került a terület, s melyen természetesen **az egri szőlő- és borkultúra hatása érvényesült**. Az erős szőlőművelési hagyományt mutatja, hogy a török kiűzése után visszatelepült 106 családból kilencvennek volt évi 4-5 hektó bort adó szőlője.

A **lőszbe vájt monori pincék** gádorai mélyen vezetnek le a bortároló részhez. A pincekamrák mögött létrejött gádorok sora adja a pincesorok egyes részein megfigyelhető sajátos „bakhát”-hatást. **A pincefalu közel ezer építészetileg értékes pincének ad helyet**, ami országos összevetésben is kiemelkedő. A hangulatos pincesorok ma is a baráti, családi összejövetelek fő helyszínei, ugyanakkor mind nagyobb számban vonzzák az érdeklődő közönséget az országos szintű rendezvények, fesztiválok.

A pincefaluban található Magyarország első tematikus szőlészeti-borászati tanösvénye. Egy közel két km hosszú körtúra keretében a látogatók ismereteket nyerhetnek a szőlő és a bor eredetéről, a szőlő életciklusáról, termesztéséről, a bor készítésének folyamatáról, a hungarikum szőlőfajtákról, a hazai pincefalvakról, borvidékekről és borünnepekről. Továbbá eléjük tárul a Kunsági borvidék, a Strázsahegy és a monori pincefalu kialakulása, történelme is. A tanösvény egyik kiemelt állomása a strázsahegyi kilátó, ahonnan jó idő esetén a Budai-hegyek vonulata tisztán látható. A kihelyezett panorámatáblák segítségével pedig bárki könnyedén beazonosíthatja a környékbeli nevezetességeket is.



THE CELLAR VILLAGE OF MONOR

Grapevines were first planted in Monor 1446, when the Eger chapter of the Catholic church acquired the area. Naturally, **the grape and wine culture of Eger dominated the lands** of the Eger chapter around Monor as well. The strength of the local viticultural tradition is illustrated by the fact that when 106 families moved back into the area after the end of Turkish rule, 90 of them grew enough grapes to produce 400-500 litres of wine a year.

The wine-storing part of the cellars lies deep under the loess, while the arched, sloping top section of the cellars is visible from above ground, producing in some areas a characteristic 'ripple' look. **The Monor cellar village contains almost 1000 architecturally valuable cellars**, an outstanding number even in nationwide comparison. The rows of cellars have a pleasant atmosphere; families and friends often gather here, and larger events and festivals are attracting increasingly large audiences as well.

The cellar village also boasts the first wine and grape trail in Hungary. While walking the 1.2 mile circular trail, visitors can learn about the origin of grapes and wine, the lifecycle and growing of grapevines, the winemaking process, indigenous Hungarian grape varieties, Hungarian winemaking villages, wine-growing regions and wine festivals. The trail also discusses the history of the Kunság wine-growing region, Strázsa hill and the Monor cellar village. One of the most important stops on the trail is the Strázsa hill lookout tower, which, weather permitting, offers a clear view of the Buda hills. The panorama signs mounted on the tower make it easy to identify local landmarks.

